

Skříňkový betlém

Vydáno: ABC č. 24/ 2003
Vystřihovánka skříňkového betlému se vrací k tradici koledníků, kteří koncem 19. století obcházeli po vsi své sousedy s betlémem zavěšeným na krku a zpěvem koled si drobně přilepšovali. Ve městech bývalo zvykem opatřit betlém zaskleným rámem, aby vznikl plastický výjev. Z naší vystřihovánky si můžete sestavit prostorový obrázek, který svým pojetím zmíněné tradice spojuje. Obdobně jako předchozí Vyškovského betlém, i tento svým pojetím vychází z romantické jihočeské krajiny pokryté sněhem. Svatá rodina je umístěna na zápraží chalupy a otevírací vrata domu dovolují po obdržení „koledy“ na Ježíška pohlédnout. U domácího betlému se otevření vrat spojovalo s rozsvícením svíček na vánočním stromečku.

V rámci příprav ke stavbě přeneste rysky na rubové strany některých dílů Na tyto rysky budete v průběhu stavby modelu lepit některé díly. Rysky **A-A** přeneste na díl **11**; rysky **B-B** přeneste na rub dílů **10**, **11**, **12** a **13**; rysky **C-C** na díly **14** a **15**; **D-D**, **F-F** a **G-G** na díl **14**; **E-E** na díl **14** a **H-H** na díl **1**.
Stavbu modelu začnete spojením dílů **5** a **5***, které přilepte podle návodné kresby z rubu na díl **4**.



Na díl **4** přilepte ještě díl **4*** (není zakreslen v návodné kresbě), dvě zkompletovaná okna **25**, **26** a pak díl **4** přilepte na terén **3**. Střechu **6** osadte na díly **5*** a **5**. K celku, tj. k dílu **4**, přilepte technický díl **8** a k oběma dalším střechu **7**. Na zídku dílu **4** osadte stříšku **9**, na ni vrstvu sněhu **32** a pod ni připojte rampouchy, tj. díl **21**.

Obdobně opatřete sněhem a rampouchy i další střechy: na střechu **6** přilepte díl **31** a pod ni díl **19**; na střechu **7** přilepte díl **30** a pod ni díl **20**. Zkompletujte koště **24**, lopatu **29** a podle návodné kresby je bodově přilepte k dílům **4** a **3**.

Celek prozatím odložte a zpracujte vstupní bránu do statku, díl **1**. Vyznačenou červenou čáru prořízněte tak, aby se vrata mohla otvírat, a na jejich křídla přilepte vnitřní strany, tj. dva díly **2**. Pak proveďte výřezy v horní polovině vrat (výřezy nejsou značeny úhlopříčkami – rušilo by to celkový dojem z tohoto dílu). Zkompletujte výklenek **22**, umístěte do něj zpracovanou sošku **23** a výklenek osadte z rubu na díl **1**. Na rozložený a nezkompletovaný díl **1** nyní přilepte na rysky H-H připravený prostorový útvar dílem **4** a zkompletujte i díl **1**.

Zkompletujte díl **18** a přilepte ho na vyznačené místo na dílu **1**. K celku teď připojte díl **10**, na kterém je vyznačeno místo pro přilepení dílů **6** a **5**.

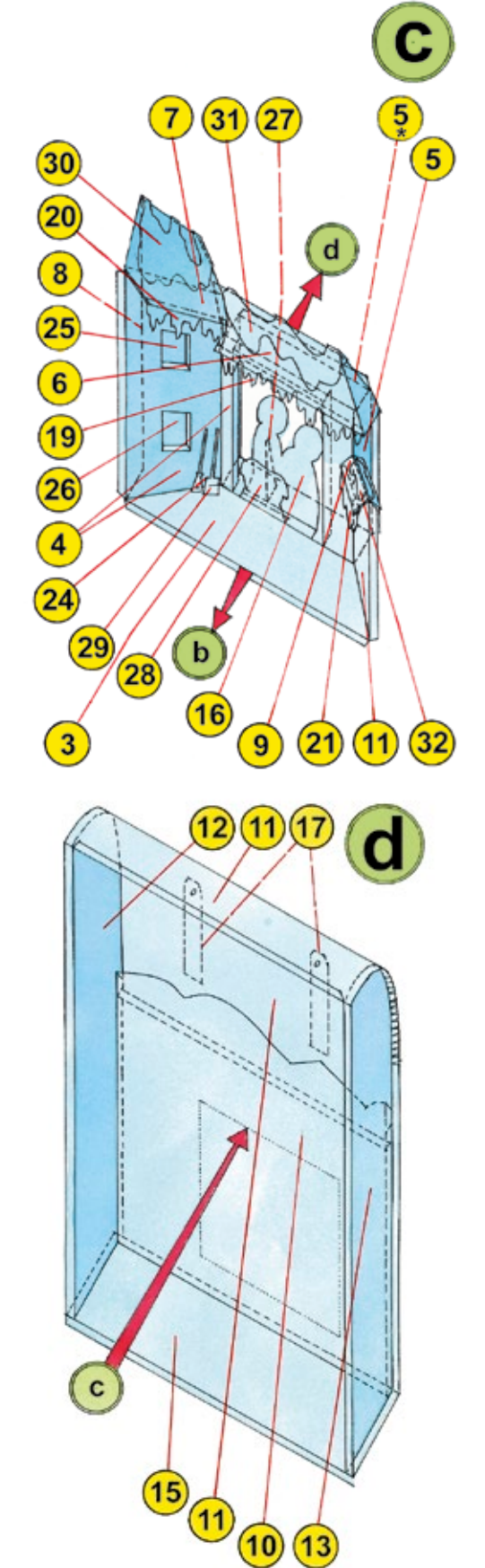
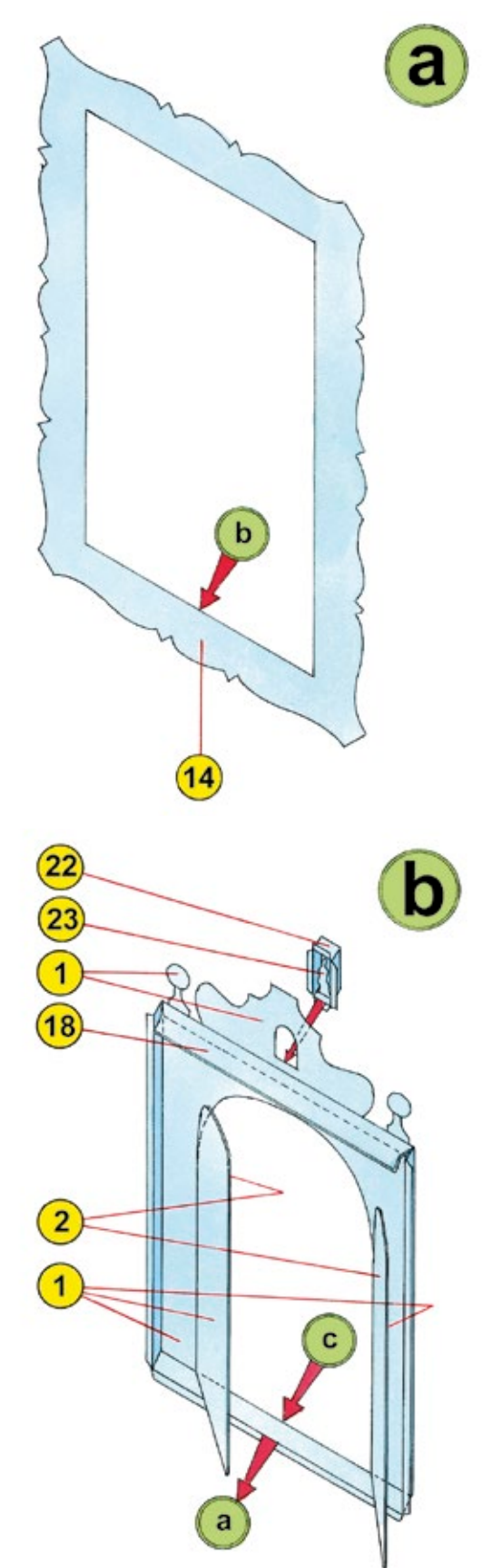
Vzniklý prostorový útvar připojte k rámu obrazu, tj. k dílu **14**, na svislé rysky F-F a vodorovnou rysku G-G.

K dílu **11** přilepte bočnice **12**, **13** a tento útvar připojte k celku: bočnice lepte na díl **14** (na rysky C-C) a díl **11** současně přilepte na díl **10** (na rysky B-B). Díl **15** připojte k celku, tj. přilepte jej na rubovou stranu dílu **14** (na rysky E-E), a k němu přilepte bočnice **12**, **13** na rysky C-C. Současně k dílu **15** připojte i díl **10**.

Zpracujte svatou rodinu: k dílu **16** přilepte z rubu zkompletovanou výztuhu **27** a oba díly osadte do obrázku na vyznačené místo na dílu **5**. Na díl **16** přilepte jesličky **28**.

Kdo bude chtít, může skříňkový betlém pověsit na zeď: zpracujte dva závěsy **17**, přilepte je z rubu na díl **11** (spodní hrany dílu **17** budou na rysce A-A) a závěsy provlékněte šňůrku.

Betlém je hotov – měl by být zavěšen až do doby, kdy se rozsvítí stromeček...



Rodinné novoročenky

Domeček – Pí77

Vydáno: 1976

První z vystřihovacích novoročních přání rodiny Vyškovských je malebná jihočeská chaloupka postavená ve slohu selského baroka s výrazným bílým nápisem Pí77 na červené střeše. Nevelký náklad vystřihovánky (zhruba 100-200 kusů, dle potřeby) daný okruhem blízkých a přátel a nedostupnost barevného kopírování přivedla autora k volbě rozmnožení listu čtyřbarevným sitotiskem. Vyšli mu vstříc v jedné pražské tiskárně, kde pro Vyškovského novoročenky i grafické listy využívali zbytkový prostor na arších, který by jinak putoval do odpadu. V závěru návodu psaného jako dvanačtero pokynů je doporučeno provléci střechou zlatou nit a domeček zavěsit jako ozdobu na vánoční stromeček.

Návod na sestavení této novoročenky i všech následujících je uveden přímo u vystřihovánky.



Ponocný – Pí78

Vydáno: 1977

Znáte ho z vánočních pohlednic Josefa Lady – ponocný byl důležitou osobou každé vesnice i města. Měl za úkol především v nočních hodinách hlídat domy před požárem a troubením ohlašovat čas. Zastával též funkce zvoníka, povězného, orlojníka či obecního tambora vyhláškujícího úřední oznámení. Ponocný se stal součástí vánočních betlémů a romantického, „ladovského“ vnímání Vánoc – odtud pramenila inspirace Richarda Vyškovského, který si vybral postavičku ponocného pro své rodinné vystřihovací přání příbuzným a známým k novému roku 1978. Současně vyšla v ABC č. 7, roč. 22 první trojice jeho krojovaných figurek – z nápadu se tak stal větší projekt. Dva roky po rodinné novoročence vyšla vystřihovánka ponocného i v časopise ABC – je nově a bohatěji překreslena a postavička je vybavena lucernou. Obrázek s ponocným autor také nakreslil o mnoho let později na rodinné přáníčko k novému roku 2011.



Hodiny kukačky – Pí79

Vydáno: 1978

Kukačky... nebo tučňáčky? Další neobvyklé novoroční přání architekta Vyškovského skrývalo pro jeho rodinu a přátele roztomilé překvapení: vystřihovánku kukaček v podobě roubené lidové chaloupky k zavěšení na stromeček. Papírové „hodiny“ mají v sobě zabudován důvtipný mechanismus: po zasunutí kyvadla nahoru do skříňky vykoukne namísto kukačky rodinná značka Vyš-

kovských: trojice tučňáků s nápisem Pí79 (existuje i verze s rybou a tučňákem). Richard Vyškovský obdivoval lidovou architekturu, uměl ji působivě zpracovat do podoby papírového modelu a tyto kukačky jsou toho půvabným důkazem.



Větrný mlýn – Pí80

Vydáno: 1979

Motiv větrného mlýnu zpracoval Richard Vyškovský do podoby papírového modelu několikrát, což odráží jeho vřelý vztah k naší lidové architektuře: v jeho legendárním domácím kolejišti jsou mlýny hned dva, další publikoval v časopise ABC i Alba-trosu. V samém závěru 70. let se mlýn objevil i na tradiční, již čtvrté rodinné novoročence. Šťastní adresáti této originální zdravotice si z ní mohli sestavit větrný mlýn holandského typu – na kamenné válcové stavbě má střechu, která se společně s lopatkami natácela proti větru. Na rozdíl od tří předchozích vystřihovacích přání je mlýn namalován i vytištěn v plné barevnosti. Rodinnou značku Vyškovských, nejčastěji trojici tučňáků, najdeme vespod na dílu základny. V závěru návodného textu autor popřál dobrý vítr po celý rok.

